

การแก้ปัญหาทางสังคมเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน Solving Social Problems for Sustainable Living

พระฉลวย เทวสโร (บุญม่วง)

Phra Chaluay Tevasaro (Boonmuang)

นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ed.D. Student, Doctor of Education in Teaching Social Studies

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: buymwngchlwy@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received): 2 มีนาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 28 พฤศจิกายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 24 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันทำให้การดำรงชีวิตยากขึ้น หากเราไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสมัยใหม่ได้ เนื่องจากสังคมปัจจุบันนั้นมีการแข่งขันกันสูงมากไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับประเทศ เพื่อแก้ปัญหาความอยู่รอดของครอบครัวทำให้เราต้องเรียนรู้ในเรื่องเทคโนโลยีที่เราไม่คุ้นเคย เพราะปัญหาในสังคมปัจจุบันคนที่ล้าหลัง คือ คนที่ไม่ยอมปรับตัวและยอมรับในสิ่งใหม่ๆ หากเราต้องการที่จะแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันเราต้องเรียนรู้ทั้งเศรษฐกิจ การตลาด การผลิต เพื่อพัฒนาต่อยอดทางความคิดที่จะนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืนและสามารถไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทำให้ชุมชนต้องนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในครอบครัวและส่งเสริมให้ชุมชนเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยี เพราะการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนสมัยใหม่หลังจากวิกฤตโควิด-19 ทำให้ผู้คนหันไปสนใจการซื้อขายผ่านออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว การซื้อสินค้าในชุมชนหรือส่งเสริมท้องถิ่นในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนให้เข้มแข็งส่งเสริมการมีงานทำ ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่ย้ายถิ่นฐานสู่สังคมเมืองเพราะการแก้ปัญหาทางสังคมที่ยั่งยืนเริ่มต้นที่ครอบครัว

คำสำคัญ: การแก้ปัญหาทางสังคม, วิถีชีวิตที่ยั่งยืน, เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The current societal changes have made life more challenging. Failing to adapt to these changes, given the high competition across economic, community, and national levels, poses survival challenges for families. To address these issues, we must familiarize ourselves with unfamiliar technologies and learn about economics, marketing, and production. This knowledge fosters innovative thinking for a sustainable society, adaptable to daily life.

Communities need to embrace self-sufficient economic principles in daily life and promote technological literacy. Post-COVID-19, there's a shift towards online transactions, whether in tourism, local purchases, or supporting local learning hubs, building a strong community identity. Strengthening employment opportunities within localities discourages the younger generation from migrating to urban areas. Sustainable societal solutions begin within families.

Keywords: Social Issue Resolution, Sustainable Lifestyles, Self-Sufficient Economy.

บทนำ

การแก้ปัญหาทางสังคมเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน คือ สภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ประชาชนมองเห็นว่าสภาวะการณ์นั้นเป็นสิ่งไม่ต้องการให้เกิดขึ้นและเห็นว่าสามารถแก้ไขได้ด้วยการกระทำร่วมกัน นั่นคือความสัมพันธ์ของคนในสังคมในลักษณะที่ขัดต่อระเบียบของสังคมเป็นสภาวะการที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนเป็นจำนวนมากที่ส่วนใหญ่พิจารณาว่าจะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อค่านิยมหรือการตีความในแบบแผนพฤติกรรมแตกต่างกันไป ย่อมมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาสังคมที่แตกต่างกัน และสามารถยอมรับการแก้ปัญหาสังคมที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเองมากที่สุด

สาเหตุของปัญหาทางสังคมในปัจจุบัน ที่พบมาก คือ การย้ายถิ่นฐานจากสังคมชนบทเข้าสู่สังคมเมืองเนื่องจากปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ รวมถึงด้านการศึกษายังสะท้อนถึงเรื่องเกิดการขัดแย้งระหว่างกฎเกณฑ์กับความมุ่งหมาย เกิดความล้มเหลวของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ชุมชนและครอบครัว ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม ทำให้เกิดการขาดระเบียบและเป็นปัญหาทางสังคมขึ้น

หลังจากเกิดวิกฤติ โควิด-19 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งที่ยิ่งใหญ่จากปัญหาโรคระบาด ทำให้ผู้คนมีการย้ายถิ่นฐานเกิดขึ้นอีกครั้งจากสังคมเมืองสู่สังคมชนบท นั้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการใช้ชีวิตในสังคม เศรษฐกิจ มีการใช้เทคโนโลยีในการประยุกต์ใช้ในชีวิตมากขึ้น ทั้งการซื้อขายสินค้า และด้านการศึกษา ทำให้คนในสังคมเข้าถึงข้อมูลด้านต่างๆ มากขึ้น

ปัญหาความยากจน (Poverty)

จากการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ชุมชนและท้องถิ่นสะท้อนถึงไม่เท่าเทียมกันและระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทยัง ส่งผลให้เห็นปัญหาของคนในชุมชนเพราะความยากลำบาก ซึ่งสอดคล้องพระมหามุนีส กิตติสาร (2560) กล่าวว่า ปัญหาสังคมมีหลายแง่มุม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังคงยากจนมีชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพออยู่พอกินแนวทางแก้ไข คือ ในระยะสั้นใช้การกระตุ้นการลงทุนและการจ้างงาน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ ส่วนแนวทางแก้ไขอย่างยั่งยืน คือ พัฒนาการศึกษเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือถดถอย ทำให้การลงทุนและการจ้างงานลดลง การว่างงานเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติและการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลง แนวทางแก้ไข คือ รัฐบาลวางนโยบายทางเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นการบริโภค และการลงทุนของประชาชน ให้ใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการในประเทศ ทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเพิ่มขึ้น หรือลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อกระตุ้นการลงทุนทำให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

ปัญหาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการเปิดเสรีทางการค้าในภูมิภาคต่างๆ ของโลกมากขึ้น ทำให้ประเทศต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทั้งในด้านราคา คุณภาพ และเทคโนโลยีขั้นสูงขึ้น แนวทางแก้ไข คือ ภาครัฐการผลิตต้องปรับตัวเอง เพิ่มศักยภาพในการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สินค้าที่มีคุณภาพดี หรือทำให้สินค้าหรือบริการของตนมีเอกลักษณ์แตกต่างจากสินค้าหรือบริการของผู้ผลิตรายอื่น

ปัญหาการว่างงาน เป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ขายสินค้าไม่ได้หรือมาจากไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นๆ ได้ หรือเศรษฐกิจโลกตกต่ำ แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ รัฐบาลเข้ามากกระตุ้นให้เกิดการลงทุนโดยรัฐบาลเองหรือส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชน

ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ช่องว่างของรายได้ที่ไม่เป็นธรรม สภาพความเป็นอยู่จึงแตกต่างกันแนวทางแก้ไข คือ รัฐบาลควรเข้าไปจัดสรรทรัพยากรให้เป็นธรรมอย่างทั่วถึง สร้างงานให้กับคนในชนบทหรือเพิ่มอาชีพเสริมให้กับผู้ที่มีรายได้น้อย จัดเก็บภาษีทางตรงในอัตราก้าวหน้าแล้วนำไปจัดสรรแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย จะทำให้ช่องว่างในการกระจายรายได้ลดลง

การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสินค้าและบริการทั้งของต่างประเทศ และภายในประเทศ ก่อให้เกิดผลเสียต่อการผลิต การลงทุนภายในประเทศ ส่วนในต่างประเทศไทยจะถูกตัดสิทธิพิเศษจากประเทศที่ถูกละเมิดสิทธิทำให้มีผลต่อการส่งออก ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าจะลดลง แนวทางแก้ไข คือ จะต้องเพิ่มมาตรการการลงโทษทางกฎหมายและส่งเสริมโดยใช้มาตรการทางภาษี เพื่อลดราคาสินค้าที่ต้องตามกฎหมายใกล้เคียงกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์

สาเหตุของปัญหาความยากจน

1. เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในความสามารถของบุคคล
2. เนื่องจากสิ่งและบริการต่างๆ มีมากขึ้น
3. เนื่องจากไม่สามารถทำงานตามปกติทั้งนี้เนื่องจากความเจ็บป่วย พิกัดทางร่างกาย และจิตใจ ชราภาพ
4. เนื่องมาจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม โรคระบาด ฯลฯ
5. เนื่องมาจากการว่างงาน
6. เนื่องมาจากการมีบุตรมาก
7. เนื่องมาจากการศึกษาต่ำไม่สามารถพัฒนาอาชีพของตนได้
8. เนื่องมาจากความเกียจคร้านไม่ชอบทำงาน

ผลของความยากจน

1. เป็นภาระของสังคมที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ
2. ก่อให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาประเทศ
3. ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและความไม่มั่นคงทางสังคม
4. ก่อให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม
5. ก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ยากจน ทำให้ไม่สามารถจะกระทำอะไรตามที่ต้องการได้

การป้องกันแก้ไขปัญหาคความยากจน

การพัฒนาคุณภาพประชากรในด้านต่างๆ ความเริ่มต้นจากด้านอาชีพเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาคความยากจน ดังนี้

1. ยกระดับมาตรฐานความสามารถของแรงงานในด้านสาขาอาชีพแขนงต่างๆ ให้สูงขึ้น
2. จัดหางานให้ทำและฝึกงานให้ด้วย
3. จัดตั้งหน่วยส่งเสริมอาชีพในคนในชุมชน
4. จัดโครงการพัฒนาส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น

วิถีชีวิตที่ยั่งยืนของคนในชุมชน

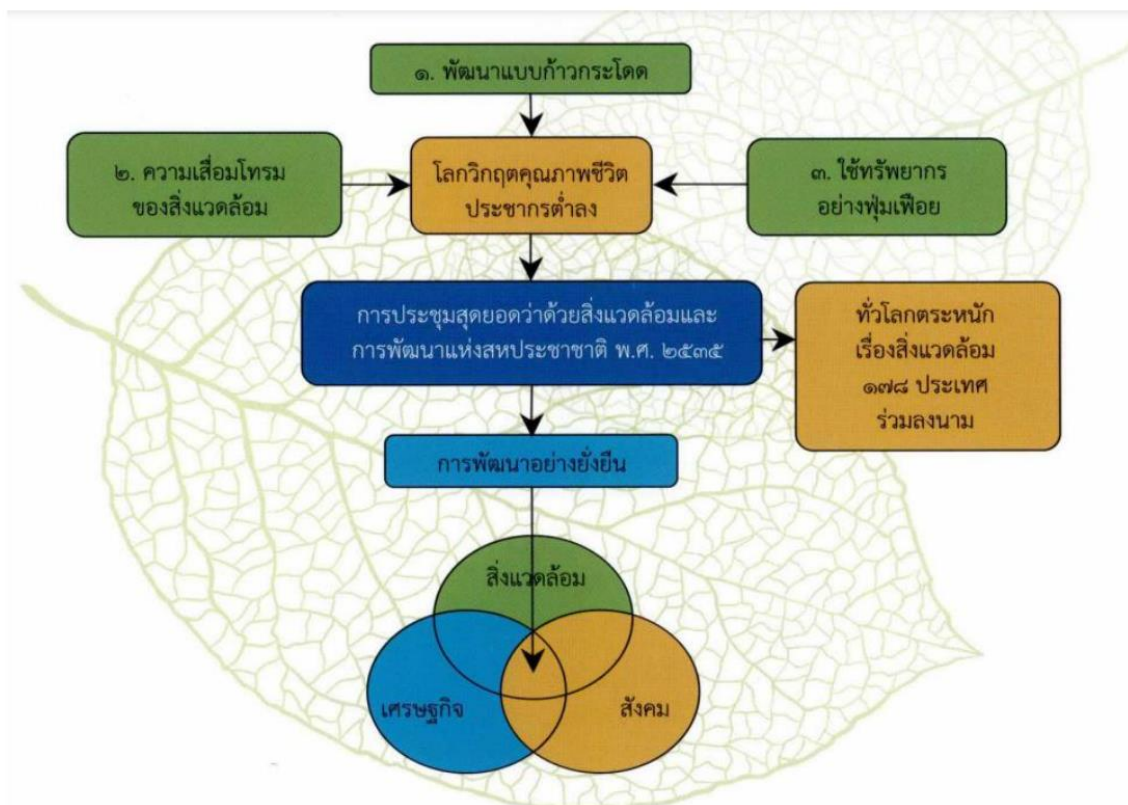
วิถีชีวิตที่ยั่งยืน หมายถึง ชีวิตที่ดีสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในชุมชนสู่วิถีชีวิตที่ยั่งยืนนั้น เป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ใหญ่ขึ้นและอนาคตที่ยั่งยืนเป็นการสร้างวิถีชีวิตที่ยั่งยืนเป็นความท้าทายอย่างเป็นระบบที่เสริมด้วยการเลือกของแต่ละบุคคลโดยต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนในสังคม

แรงขับเคลื่อนสู่วิถีชีวิต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตสามารถแสดงออกมาเป็นชั้นของขอบเขต โดยเริ่มจากความต้องการและความต้องการขั้นพื้นฐานของคนซึ่งความต้องการเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยในการกำหนดระดับขั้นของสถานการณ์ส่วนบุคคล (Lewis, A. and Huizhen, C., 2016) เจ็อนไขทางเทคนิคของสังคมเพื่อให้อยู่ในขอบเขตที่ยั่งยืนความต้องการจะต้องสามารถบรรลุได้ภายใต้ใจของเขตที่ตั้งไว้ ซึ่งบางส่วนขับเคลื่อนสู่วิถีชีวิตได้แก่

1. ระดับรายได้
2. คุณค่า
3. ความตระหนัก
4. ความรู้
5. บรรทัดฐานทางสังคมและเพื่อนร่วมงาน
6. สื่อ
7. การตลาด
8. เทคโนโลยี
9. โครงสร้างพื้นฐาน
10. นโยบายและกรอบสถาบัน

วิถีชีวิตของชุมชนในภูมิภาคอื่นๆ ก็ไม่แตกต่างกันกล่าวได้ว่าวิถีชีวิตการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ ศิลปวัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนาของคนในชุมชนสอดประสานให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล (Brundtland, 1987, อ้างใน สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ, 2556: 12)

แผนภาพที่ 1 ความเป็นมาและแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน
ที่มา: สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ,
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556: 11.

การพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยมีการเผยแพร่มานานโดยนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกซึ่งค้นคว้าเรียบเรียงหนังสือการพัฒนาที่ยั่งยืนในทรรศนะของชาวพุทธ เช่นเดียวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ซึ่งเผยแพร่ผ่านวารสารชัยพัฒนาและแนวคิด ดังกล่าวยังถูกนำมาเป็นกรอบรอบแนวคิดและทิศทางในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 เพื่อการพัฒนาสู่ “สังคมสีเขียว” หรือสังคมที่มีความสมดุลและยั่งยืน มีภูมิคุ้มกัน มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถูกเผยแพร่โดยพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนมี 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดของคณะกรรมการมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (CSD) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาควบคู่กันระหว่างความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่ส่งผลต่อทรัพยากรและมลภาวะ และแนวคิดของยูเนสโก (UNESCO)

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ภาพที่ 2 เป้าหมาย SDGs 17 เป้าหมาย

ที่มา: <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>

ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามการพัฒนาตามแนวคิดของหลักพุทธศาสนา คือ การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน โดยตอบสนองความต้องการของตนเองโดยไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนรุ่นหลังการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับธรรมชาติโดยบูรณาการทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ขจัดความยากจนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติดังนี้

จึงสรุปแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ประยุตต์ ปยุตโต, 2546)

1. วางนโยบายประชากรให้เหมาะสม เช่น การควบคุมประชากรด้วยการวางแผนครอบครัว ซึ่งสิ่งสำคัญ คือ การแก้ปัญหาการศึกษาซึ่งจะครอบคลุมการแก้ปัญหาทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน สาธารณสุข การอนุรักษ์ธรรมชาติ

2. การอนุรักษ์หรือสงวนทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและเกิดประสิทธิภาพ เช่น การรักษาดิน การรักษาป่า การประกาศพื้นที่อนุรักษ์

3. การผลิตเทคโนโลยีกักตุนน้ำเสียการประหยัดพลังงาน ปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตไม่ฟุ่มเฟือย

สรุปการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนในวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน คือ ความท้าทายหลายด้านที่ต้องปรับตัวเข้ากับสังคมยุคใหม่และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และจิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อันเป็นองค์ประกอบที่จะรวมกันเพื่อให้ชีวิตของมนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขทั้งสำหรับคนในชุมชนและครอบครัว

การนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่ท้องถิ่น

ประเทศไทยมีกรอบการพัฒนาของตนเองที่กำลังใช้อยู่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยหลักภูมิปัญญาและความซื่อสัตย์สุจริตตลอดจนหลักการเดินทางสายกลาง ความสมดุลสมผลและความรอบคอบตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช จุดเน้นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความยั่งยืนและได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545

ภาพที่ 3 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย
(แก้ไขโดย ODT จากมูลนิธิมั่นพัฒนา, <https://thailand.opendevelopmentmekong.net/th/>)

ตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (มูลนิธิมั่นพัฒนา, 2566) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกใช้เป็นหลักการสำคัญในความพยายามเพื่อการพัฒนาความยั่งยืนของประเทศไทย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นความสมดุลในการใช้ทุนทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานอยู่บนหลักการ 3 ประการที่เน้นการเดินทางสายกลางสำหรับคนไทยทุกระดับตั้งแต่จากทุกครอบครัว สู่ระดับชุมชนสู่ระดับประเทศ หลักการเหล่านี้คือ

แก้ปัญหาเศรษฐกิจของไทยตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง รัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ให้เหมาะกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและครอบครัว ซึ่งการพึ่งพาตนเองได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกจะทำให้เราพออยู่ พอกิน พอใช้ ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1. ความพอประมาณ

คือ ความพอประมาณในความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น หลักการนี้สามารถนำมาใช้กับการใช้เงินของทุกคนในครอบครัวได้ ถ้าไม่ยากเกินไปเป็นหนี้ก็ควรใช้จ่ายให้พอดีกับความต้องการ เช่น ซื้อโทรศัพท์

ที่เหมาะสมกับเงินที่เรามี หรือซื้อรถที่พอดีกับการใช้งาน กินแต่พอดี ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยหรือใช้จ่ายเกินตัว และในขณะเดียวกัน ก็ใช้จ่ายในการดูแลตนเองและครอบครัวอย่างเหมาะสม ไม่อยู่อย่างลำบากและฝืดเคืองจนเกินไป

ภาพที่ 4 เกษตรทฤษฎีใหม่

ที่มาโดย : เพจสื่ออาเซียน-สื่อการเรียนการสอน

(<https://www.engrdept.com/tahanchangling/settakitpp.htm>)

2. ความมีเหตุผล

การตัดสินใจในเรื่องการเงินนั้นต้องตั้งอยู่บนความพอดี และความพอตินั้น ต้องมีเหตุผลด้วย โดยก่อนจะทำอะไรควรมองปัจจัยต่างๆ ให้รอบด้านและลองคิดดูว่าการกระทำนั้นจะส่งผลอะไรบ้างในอนาคต เช่น ก่อนตัดสินใจเป็นหนี้ ควรหยุดคิดก่อนว่าเราเป็นหนี้เพราะอะไร มันจำเป็นจริงหรือ และหนี้จะส่งผลอย่างไรกับเราในอนาคต หรือถ้าเป็นเรื่องการลงทุน ก่อนลงทุนก็ควรวิเคราะห์ให้รอบด้าน ไม่ควรรีบร้อน เพราะทุกการลงทุนก็มีความเสี่ยง

ดังนั้นแนะนำว่า ก่อนที่จะทำอะไรเกี่ยวกับเงินๆ ทองๆ อยากให้ตัวสติก่อนลองนั่งคิดทบทวนเหตุผลให้ดีๆ ว่าจะส่งผลยังงัยในอนาคตเพราะถ้าเรามีเหตุผลในการใช้เงินแล้วโอกาสที่คุณจะกลับไปเป็นหนี้ก็จะไม่มีอีกเลย

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี

คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงในโลกที่ไม่มีอะไรแน่นอน ทั้งสภาพลม ฟ้าอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำเกษตร การเลิกจ้างพนักงานในบริษัทใหญ่ หรือแม้แต่ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทั้งใน และต่างประเทศที่มีผลต่อการลงทุน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ด้วย

การพึ่งพาตนเอง และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทอยู่เสมอ เช่น เตรียมแผนสำรองสำหรับแต่ละสถานการณ์ การมีรายได้หลายทางเพื่อลดความเสี่ยงในวันที่ถูกเลิกจ้าง

โดยการดำรงชีวิตตามหลักการทั้งสามข้อนั้น จำเป็นต้องมีความรู้และคุณธรรมประกอบด้วยความรู้ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม เช่น ความรู้ในการประกอบวิชาชีพช่วยให้ธุรกิจและการงานเจริญก้าวหน้า หรือความรู้ในการลงทุนช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้นักลงทุน ทั้งนี้ ความรู้และประสบการณ์จะช่วยทำให้เราตัดสินใจได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ถึงแม้ว่า พื้นฐานความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อาจทำให้เหตุผลของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน แต่หากทุกคนยึดมั่นอยู่ในหลักคุณธรรม ก็จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจการเมืองตามแนวพุทธ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่เชื่อในเรื่องพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ เป็นแนวคิดที่มีเหตุผลอธิบายได้แบบวิทยาศาสตร์ หรือเป็นองค์ความรู้เรื่องความจริงที่ยังคงทันสมัย เนื้อหาหลักธรรมของพุทธศาสนาเป็นความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของสรรพสิ่งว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเกิดขึ้น โดยมีเหตุปัจจัยที่มา เช่น การกระทำของมนุษย์ เกิดจากตัวมนุษย์ ไม่ได้เกิดจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ ปัญหาความทุกข์ และปัญหาทั้งหลายต่างมีเหตุปัจจัยที่มาที่มนุษย์จะต้องศึกษาและหาทางแก้ไขด้วยตนเองในชาตินี้ (ศรชัย ท้าวมิตร, 2560) ด้วยหลักอริยสัจ 4 คือ เข้าใจสภาวะทุกข์ เหตุเกิดแห่งทุกข์ เข้าใจเรื่องความดับทุกข์ และหนทางดับทุกข์ (มรรค 8)

สรุป จะเห็นได้ว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท ด้วยการใช้ความรู้และคุณธรรม เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตัวเองได้และแผ้วแผ่ไปถึงสังคม ซึ่งเราสามารถนำหลักการปฏิบัติไปปรับใช้ได้ทั้งในชีวิตการทำงานและการดำรงชีวิตประจำวันได้

เมื่อนำเป้าหมายมาบูรณาการพัฒนาสู่ท้องถิ่น คือ ก็สามารถนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียง 7 ประการ มาปรับใช้ในวิถีชีวิตของคนในชุมชน ได้แก่

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักกันและเอื้ออาทรคนอื่นได้
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเพียงพอ วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์อยู่และเติบโตขึ้นจากฐานทางสังคมและ วัฒนธรรม จึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจในชุมชนหรือท้องถิ่น ไม่ตกลานหรือมีการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่สังคมเมืองเพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่อประกอบอาชีพ
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ขี้บวบ เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

บทสรุป

การแก้ปัญหาทางสังคมเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและครอบครัว เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าที่ยั่งยืนสู่สังคมโดยความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้าไปให้ข้อมูลและมี

ส่วนร่วมในการส่งเสริมความต้องการของคนในชุมชนในการพัฒนาต้นแบบสังคมที่ยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาที่เห็นผลเป็นรูปธรรมและสามารถขยายผลเป็นแบบอย่างให้ชุมชนใกล้เคียงได้
2. เสริมสร้างศักยภาพและยกระดับชีวิต ให้คนในชุมชนได้เห็นผ่านประสบการณ์และเสริมสร้างให้ชุมชนและครอบครัวเข้มแข็ง.
3. ส่งเสริมให้ทุกคนในครอบครัว มีส่วนร่วมการพัฒนาในชุมชน
4. จัดตั้งกลุ่ม เพื่อส่งเสริมอาชีพให้ทุกคนมีความรู้ที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมได้
5. สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อสร้างมูลค่าให้ชุมชนเข้มแข็งมีการต่อยอดอบรมวิสาหกิจชุมชน เสริมความรู้คุณธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ชุมชนพัฒนา

บรรณานุกรม

- พระธรรมปิฎก (ประยุตต์ ปยุตโต. (2546). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- มนัส กิตติสารโร และคณะ. (2560). *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาวิชาการ (พว.) จำกัด.
- ศรชัย ท้าวมิตร. (2560). *หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาวิชาการ (พว.) จำกัด.
- Lewis, A. and Huizhen, C., 2016. A framework for shaping sustainable lifestyles determinants and strategies. *UN Environment*, 27-29.